

Willem van Oranje College

Waalwijk

DYSLEXIEPROTOCOL

Willem van Oranje College Waalwijk

Datum :

2 december 2024

Ontleend aan: Dyslexieprotocol WvOC Waalwijk (2021)
Dyslexieprotocol WvOC Wijk & Aalburg (2024)
Samengesteld door: Intern Ondersteunings Team (IOT) Waalwijk

1. Inleiding

Bij ons op school, het Willem van Oranje College, wordt de leerling gezien. Dit maakt onderdeel uit van Vision Eye, waarin onze schoolvisie is verwoord. We zien de leerling en zien wat ze nodig hebben. Dat geldt zeker ook voor de leerling met dyslexie. Dyslexie is inmiddels een algemeen bekend en onderkend leerprobleem. Geschat wordt dat dyslexie bij drie tot tien procent van de bevolking voorkomt, afhankelijk van welke criteria aangehouden worden (Snowling, 2012). Uit een rapport van de onderwijsinspectie (2019) blijkt dat het percentage kinderen met een dyslexieverklaring in het VMBO zelfs tussen de 14 en 21% ligt. Op onze schoollocatie Waalwijk is dit sinds een aantal jaar ongeveer 6% van de leerlingpopulatie.

De ondersteuning bij dyslexie vraagt een geïntegreerde aanpak: afstemming binnen de school tussen docenten, zorgspecialisten en vanuit school ook met de leerling en ouders. De ondersteuning gaat uit van wat werkt bij de leerling en wat een zo groot mogelijk effect heeft (het economische principe); centraal staat steeds: wat heeft deze leerling nodig? Verder vindt de ondersteuning en het gebruik van faciliteiten plaats gedurende de gehele schoolloopbaan.

2. Doelgroep

Dyslexie is als volgt te definiëren: “Dyslexie is een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door een hardnekkig probleem in het aanleren van accuraat en vlot lezen en/of spellen op woordniveau, dat niet het gevolg is van omgevingsfactoren en/of een lichamelijke, neurologische of algemene verstandelijke beperking.” (Stichting Dyslexie Nederland, 2016).

Er moet sprake zijn van een significante achterstand en een resistentie voor instructie. Daarnaast zijn er zijn een aantal uitsluitingsgronden aan toegevoegd (SDN, 2016):

- Met een probleem wordt bedoeld dat het niveau van het lezen en/of spellen op woordniveau aanmerkelijk en kwantificeerbaar lager is dan wat op grond van de chronologische leeftijd van het individu verwacht mag worden (zie DSM-5). Er moet sprake zijn van een significante achterstand.
- Hardnekkig betekent dat het probleem met lezen en/of spellen gedurende minimaal 6 maanden aanwezig moet zijn ondanks interventies gericht op het remediëren ervan (zie DSM- 5). De achterstand is dus persistent en daarbij resistent voor instructie, kortom hardnekkig.
- Exclusiefactoren, factoren die uitgesloten moeten worden als verklaring van hardnekkige problemen in lezen en/of spellen, zijn onder meer: algemene verstandelijke beperkingen, doof- of slechthorendheid, blind- of slechthorendheid,

neurologische stoornissen, onvoldoende beheersing van de instructietaal en algemene omgevingsfactoren, zoals inadequaat onderwijs (zie DSM-5).

Een leerling wordt door school als dyslectisch gezien als de leerling in het bezit is van een officiële dyslexieverklaring. Voor het bieden van extra ondersteuningsvoorzieningen is het nodig dat de school een kopie van deze verklaring ontvangt. Voor de mogelijke gevolgen van dyslexie voor de leerling wordt verwezen naar het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs (Masterplan Dyslexie, 2013).

3. Signalering en onderzoek

In het basisonderwijs wordt al bij veel dyslectische leerlingen de diagnose dyslexie gesteld. Toch worden er in het voortgezet onderwijs (zowel in de brugklas als in de hogere leerjaren) nog leerlingen voor het eerst met ernstige lees- en/of spellingproblemen gesignaleerd. In eerste instantie vindt de signalering plaats op basis van informatie uit het basisonderwijs (zoals het Onderwijskundig Rapport, het Leerlingvolgsysteem en de warme overdracht met de basisschool) of het aanmeldformulier. Bij een vermoeden van dyslexie neemt de leerlingbegeleider of de betrokken ondersteuner van het IOT (intern ondersteuningsteam) contact op met de ouders. De school is geen partij in het doen van onderzoek naar mogelijke dyslexie. Dit is een verantwoordelijkheid van ouders. Wel kunnen wij verwijzen naar orthopedagogische onderzoeksbureaus in de buurt die dit onderzoek kunnen uitvoeren en afsluiten met een mogelijke diagnose. Ouders zijn echter vrij in de keuze door welke onderzoekspraktijk ze het dyslexieonderzoek willen laten afnemen. De kosten van dit onderzoek worden niet door school betaald en worden eveneens niet vergoed door de gemeenten.

Wanneer uit het onderzoek blijkt dat er sprake is van dyslexie, ontvangt de leerling van de onderzoekspraktijk een officiële dyslexieverklaring. Er zijn onderzoeksbureaus, die naast de diagnose dyslexie ook die van *dysorthografie* afgeven. In de DSM V valt dyslexie in al haar vormen onder *specifieke leerstoornis*. In DSM IV werd Dysorthografie omschreven als een stoornis in de uitdrukkingsvaardigheid, ondanks bekwaamheid van de leerling en goed onderwijs. Dysorthografie is een onderdeel van dyslexie, maar dan speciaal gericht op ernstige spellingproblemen. De diagnose dyslexie is levenslang geldig. Wanneer het onderzoeksrapport (inclusief de dyslexieverklaring) ontvangen is door school, wordt er op school een ondersteuningskaart voor de leerling gemaakt. In het leerlingvolgsysteem staan de faciliteiten beschreven waar de leerling recht op heeft. Meestal betreft dit extra tijd bij toetsen en specifieke taalgerichte adviezen.

4. Begeleiding en ondersteuning

Nadat de diagnose dyslexie is vastgesteld, is het belangrijk dat de docenten van de leerling de dyslexie accepteren en investeren in de relatie met de leerling. Voor adviezen van sociaal-emotionele ondersteuning in de lessen wordt verwezen naar het Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs (Masterplan Dyslexie, 2013). In het protocol staan ook adviezen

beschreven voor pedagogisch- didactische ondersteuning tijdens de les, evenals websites waarop veel informatie te vinden is over dyslexie. Daarnaast worden in het protocol maatregelen beschreven voor vakspecifieke ondersteuning voor Nederlands en de moderne vreemde talen.

Dyslectische leerlingen kunnen ondersteuning ontvangen door compenserende faciliteiten of dispensaties. Door deze aanpassingen ondervindt de leerling minder hinder van de problemen met lezen en spelling. Ook bevordert het de zelfredzaamheid van de leerling binnen en buiten school en kan het een positieve invloed hebben op de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerling.

Wanneer een dyslexieverklaring van de leerling op school aanwezig is, bespreekt de coach van de leerling de extra mogelijkheden die we op school kunnen bieden.

5. Faciliteiten

De leerlingen die een dyslexieverklaring hebben gekregen, hebben recht op een aantal faciliteiten. Deze leerlingen ontvangen een ondersteuningskaart, die altijd getoond moet worden bij toetsen waarbij een beroep op de lees- en spellingsvaardigheden wordt gedaan. Op het Willem van Oranje College hebben deze leerlingen gedurende hun gehele schoolloopbaan recht op de volgende faciliteiten:

- De leerling krijgt 25% meer tijd of hoeft 20% minder opgaven te maken bij toetsen in de niet-examenklassen. Tijdens examens geldt het recht op maximaal 30 minuten extra tijd. Tijdens toetsen die worden afgenomen in de les wordt 20% van de opgaven of per opgave 20% van de subvragen als GK aangemerkt. Leerlingen met een ondersteuningskaart mogen deze vragen overslaan. Bij digitale eindexamens is de extra tijd al ingebed.
- Voorkeur voor gebruik van lettertype Arial met lettergrootte 12.
- Auditieve ondersteuning, op onze school door middel van de voorleesfunctie van Microsoft Edge/Word of Acrobat PDF. De leerling spreekt in overleg met de coach af bij welke vakken de voorleesfunctie nodig is. Thuis kunnen de leerlingen de voorleesfunctie ook inzetten. Leerlingen maken gebruik van hun eigen device en koptelefoon en zorgen derhalve voor voldoende accupercantage en koptelefoon. Leerlingen zitten vooraan met de rug naar de docent zodat het scherm te allen tijde zichtbaar is.
- De docent draagt zorg voor de toets in PDF in de OneDrive. Via OneDrive kan de toets gedeeld worden met downloadrestrictie en kan de koppeling na de toets verwijderd worden. De docent kan er ook voor kiezen gebruik te maken van een USB-stick.
- Tijdens het centraal examen worden voor alle leerlingen dezelfde regels gehanteerd voor de beoordeling van spelfouten, wanneer spelling wordt meegenomen in de beoordeling. Bij een schoolexamen bepaalt de school zelf in welke mate spelling meeweegt bij de correctie. Met betrekking tot het al dan niet meetellen van

spelfouten worden binnen de sectie Nederlands en de moderne vreemde talen nadere afspraken gemaakt. Deze afspraken worden vermeld in het vakwerkplan per sectie. Bij het centraal examen Nederlands weegt spelling voor ongeveer 10% mee in het totaal aantal te behalen scorepunten voor dat examen. Een leerling kan bij het centraal examen dus nooit meer dan (ongeveer) 1 punt aftrek krijgen voor spelling.

- Tijdens het centraal examen Nederlands is het gebruik van een computer (als schrijfgerei) met gebruik van spellingscontrole van de computer toegestaan. Dit geldt voor alle niveaus. Wanneer er alsnog spellingsfouten worden gemaakt, worden die volgens de normale wijze beoordeeld. Bij andere examens, waarbij spelling niet wordt beoordeeld, mag eveneens de spellingscontrole toegepast worden.
- In geval van ernstige beperking in de spellingsvaardigheden, kan in een OPP bepaald worden dat toetsen voor de moderne vreemde talen op basis van fonetisch geschreven antwoorden beoordeeld mogen worden of gemaakt mogen worden in een tekstverwerkingsprogramma met spellingcontrole. Het aanbieden van een mondelinge toets naast of in plaats van een schriftelijke zou ook als compenserende maatregel in het OPP kunnen worden toegevoegd. Deze faciliteit geldt niet voor het eindexamen.
- Dispensatie van een moderne vreemde taal kan in de onderbouw van het havo en het vwo niet worden aangevraagd. Mocht de verplichting tot het volgen van de moderne vreemde talen (Fa en Du) in de onderbouw ondanks de inspanningen van leerling, ouders en docent en de hierboven beschreven compenserende maatregelen het halen van de overgangsnorm nagenoeg onmogelijk maken, kan in het OPP worden vastgelegd dat de leerling een aangepast programma volgt voor 1 van de 2 genoemde moderne vreemde talen. In de bovenbouw van mavo, havo en gymnasium kan een profiel worden gekozen zonder Frans en Duits. In de bovenbouw van het vwo kan een leerling in plaats van de tweede moderne vreemde taal een ander examenvak volgen wanneer de leerling aan een stoornis lijdt, die betrekking heeft op taal of aan een zintuigelijke beperking, die effect heeft op taal.

6. Evaluatie en borging

Om de kwaliteit van het dyslexieprotocol te waarborgen, wordt het protocol regelmatig geëvalueerd door de ondersteuningscoördinator en zo nodig bijgesteld.

7. Bronnenlijst

Henneman, K., Bekebrede, J., Cox, A., & de Krosse, H. (2013). *Protocol dyslexie voortgezet onderwijs: Handreiking voor directie, middenmanagement en docenten*. Expertisecentrum Nederlands.

Inspectie van het Onderwijs. (2019, april). *Dyslexieverklaringen: Verschillen tussen scholen nader bekeken* [Themarapport]. Inspectie van het Onderwijs.

<https://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/onderwijsinspectie/documenten/themarapport-en/2019/04/10/dyslexieverklaringen-verschillen-tussen-scholen-nader->

[bekeken/Rapport+Dyslexieverklaringen+verschillen+tussen+scholen+nader+bekeken.pdf](#)
(bezoekt op 05-06-2025)

De Jong, P. F., de Bree, E. H., Henneman, K., Kleijnen, R., Loykens, E. H. M., Rolak, M., Struiksma, A. J. C., Verhoeven, L., & Wijnen, F. N. K. (2016). *Dyslexie: diagnostiek en behandeling* [Brochure]. Stichting Dyslexie Nederland.
[https://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie diagnostiek en behandeling_2016.pdf](https://www.stichtingdyslexienederland.nl/images/publicaties/dyslexie_diagnostiek_en_behandeling_2016.pdf) (bezoekt op 03-07-2025)

Snowling, M. J., & Hulme, C. (2012). Interventions for children's language and literacy difficulties. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 47(1), 27–34. <https://doi.org/10.1111/j.1460-6984.2011.00081.x> (bezoekt op 08-06-2025)
(Masterplan Dyslexie, 2013).